

Rapport
Opleidingsbeoordeling volgens Beperkt Kader

Bachelor Communicatiewetenschap

Vrije Universiteit

Inhoud van het verslag

1. Samenvatting van de beoordeling	2
2. Proces van beoordeling	4
3. Gegevens over de opleiding	6
4. Bevindingen, overwegingen en beoordeling per standaard.....	7
4.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten	7
4.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	9
4.3 Standaard 3: Toetsing	12
4.4 Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	14
5. Overzicht van beoordelingen.....	15
6. Aanbevelingen.....	16

1. Samenvatting van de beoordeling

Het visitatiepanel heeft de opleiding Bachelor Communicatiewetenschap van de Vrije Universiteit beoordeeld aan de hand van het beperkte kader voor de opleidingsbeoordeling van 20 december 2016 van de NVAO. In deze samenvatting geeft het panel de voornaamste overwegingen weer die tot deze beoordeling hebben geleid.

De doelstellingen van de opleiding zijn valide en relevant. Het panel waardeert het oogmerk van de opleiding om de studenten breed in de communicatiewetenschappen op te leiden en heeft waardering voor het onderzoekgerichte karakter van de opleiding en de aandacht voor sociaal- en mediapsychologische processen en de digitalisering van communicatie. Wel raadt het panel aan de drie analytische perspectieven niet langer als ordenend beginsel toe te passen, omdat deze weinig focus bieden en omdat deze in de huidige mediacontext steeds minder in een zuivere vorm voorkomen. Het panel stelt vast dat de studenten met name worden opgeleid om hun studie op masterniveau in dit domein te vervolgen.

Het domeinspecifieke referentiekader Communicatiewetenschap dat de gezamenlijke opleidingen Communicatiewetenschap in Nederland hebben opgesteld, is in de ogen van het panel een overtuigende beschrijving van het domein en van het eindniveau voor de bacheloropleidingen en de masteropleiding in dit domein. Het panel prijst het initiatief van de opleidingen om tot dit kader te komen en het resultaat dat de opleidingen daarin hebben bereikt. Het panel stelt vast dat de opleiding met dit kader overeenstemt.

De beoogde leerresultaten van de opleiding zijn een gepaste operationalisering van de doelstellingen, zijn duidelijk omschreven en stemmen overeen met het niveau van de bachelor. Het panel bepleit om de beoogde leerresultaten die vermeld zijn onder leervaardigheden nader te expliciteren, mede om het verschil tussen het bachelor- en het masterniveau te duiden.

De toelatingseisen en de toelatingsprocedure voor de opleiding zijn gepast. Met de opleiding maakt het panel zich zorgen over de afnemende instroom van studenten. Het panel pleit ervoor onderzoek te doen naar de oorzaken daarvan.

Het panel is te spreken over het curriculum van de opleiding. De inhoud en het niveau van de vakken zijn naar behoren. De samenhang van het curriculum voldoet. De opleiding hanteert met de drie analyseperspectieven, de zeven toepassingsgebieden en de niveauaanduidingen voor de vakken behoorlijk wat structurerende beginselen in het curriculum, die voor een ingewikkeld geheel en ook voor enige onduidelijkheid zorgen. Het panel bepleit daarom voor een eenvoudiger en eenduidiger structurerend principe te kiezen.

Het panel prijst de grote betrokkenheid van de docenten bij de opleiding. De vakinhoudelijke, onderzoekmatige en didactische bekwaamheden van de docenten zijn beslist naar behoren. Het team kent een goede mix van meer ervaren en jongere docenten.

Het didactische concept van de opleiding stemt goed overeen met de opleiding en de studenten. Het panel waardeert de variatie aan werkvormen in de vakken en stelt vast dat deze goed overeenkomen met de inhoud van de vakken. Het panel vindt het verplichte mentoraat een goed initiatief om de banden tussen de docenten en studenten en onder de studenten onderling te creëren. Het aantal contacturen in de opleiding en de student-docentratio voldoen zeker. De opleiding biedt kleinschalig en intensief onderwijs aan. De rendementscijfers van de opleiding zijn adequaat.

De visie en het beleid van de opleiding inzake toetsing en examinering zijn naar behoren. De positie van en het toezicht op toetsing en examinering door de examencommissie voldoet beslist.

Het panel is positief over de verschillende toetsvormen die een behoorlijke variatie hebben en die overeenstemmen met de leerdoelen van de vakken. Het panel vindt dat de opleiding adequate maatregelen neemt om het effect van meeliften tegen te gaan.

De begeleiding en de beoordeling van de Bachelorthesis voldoen. Wel beveelt het panel aan te komen tot een vorm van formatieve toetsing in plaats van de summatieve toetsing van de deelproducten. Ook raadt het panel aan de individuele inbreng, het eindproduct en het oordeel van de tweede examinator zwaarder in het eindcijfer te laten meewegen. Ook vraagt het panel de mogelijkheid van compensatie van onvoldoende deelcijfers te beëindigen. Omdat de thesis deels een groepsproduct is, is het panel van mening dat de studenten in de thesis zouden moeten aangeven op welke punten zij mogelijkerwijze hebben samengewerkt.

Het panel is positief over de maatregelen die de opleiding en de examencommissie genomen hebben om de kwaliteit van de toetsing en examinering te bewaken. Het panel heeft waardering voor het toetsplan maar vraagt zich wel af of het plan door zijn complexiteit gemakkelijk voor docenten te begrijpen is. Het panel bepleit om het toetsplan en de toetsmatrix te koppelen en het geheel transparanter te maken.

Het panel acht de Bachelortheses van voldoende niveau. Het panel vindt dat sommige cijfers iets aan de hoge kant zijn. Het panel had voor sommige van de theses een iets lager cijfer gegeven.

De opleiding heeft volgens het panel een aantal zinvolle stappen gezet om de studenten in contact te brengen met het werkveld en de ontwikkelingen daarin.

Het panel is van oordeel dat de afgestudeerden van de opleiding de beoogde leerresultaten van de opleiding hebben bereikt. Ook vindt het panel dat de opleiding de studenten naar behoren voorbereidt voor vervolgstudies op masterniveau binnen dit domein. Het panel bepleit om meer informatie te verzamelen over de vervolgstappen van afgestudeerden in de studie of in het werkveld, onder meer om de doorstroom naar de eigen masteropleiding beter in beeld te brengen.

Het panel dat de beoordeling van de opleiding Bachelor Communicatiewetenschap van de Vrije Universiteit heeft uitgevoerd, komt tot het oordeel voldoende voor deze opleiding en adviseert de NVAO een positief besluit over de accreditatie van de opleiding te nemen.

Rotterdam, 19 april 2019

Prof. dr. H. Vandebosch
voorzitter

drs. W. Vercouteren
secretaris

2. Proces van beoordeling

Evaluatiebureau Certiked VBI heeft het verzoek ontvangen van de Vrije Universiteit een beoordeling uit te voeren van de opleiding Bachelor Communicatiewetenschap met het oog op de accreditatie van de opleiding door de NVAO. De beoordeling is uitgevoerd op basis van het beperkte kader voor de opleidingsbeoordeling van 20 december 2016 (Staatscourant nr. 69458).

In het kader van de visitatiegroep WO Communicatiewetenschappen waarvan de opleiding deel uitmaakt, is over de gewenste samenstelling van het panel gesproken. De samenstelling van het visitatiepanel voor de beoordeling van deze opleiding is mede daarop gebaseerd.

Na overleg met de instelling heeft Certiked de beoogde leden van het visitatiepanel uitgenodigd in het panel zitting te nemen. De panelleden hebben daarop positief geantwoord. Het panel bestond uit de volgende personen:

- Prof. dr. H. Vandebosch, hoogleraar Departement Communicatiewetenschappen, Universiteit Antwerpen (voorzitter);
- Prof. dr. A.A. Maes, hoogleraar Communicatie en Cognitie, Tilburg University (panellid);
- Prof. dr. T. Smits, hoogleraar Faculteit Sociale Wetenschappen, KU Leuven (panellid);
- C.H.W. Buurman, voorzitter Logeion, Nederlandse Beroepsorganisatie voor Communicatieprofessionals (panellid);
- P.A.M. Kwakman BSc, student Research Master Communication Science, Universiteit van Amsterdam, (student-lid).

Als procescoördinator/secretaris namens Certiked trad op drs. W. Vercouteren.

Certiked heeft namens de opleiding de samenstelling van het panel ter goedkeuring voorgelegd aan de NVAO. De NVAO heeft haar goedkeuring verleend.

De procescoördinator van Certiked heeft ter voorbereiding op de visitatie een bezoek gebracht aan de opleiding. Bij die gelegenheid is tussen de vertegenwoordigers van de opleiding en de procescoördinator gesproken over de opbouw en de structuur van de zelfevaluatie en de onderwerpen die daarin aan de orde zouden moeten komen. Ook is over de agenda van het locatiebezoek van gedachten gewisseld. Tot slot is de planning van de werkzaamheden ter voorbereiding op het locatiebezoek doorgenomen.

Tijdens het proces van voorbereiding voorafgaande aan het locatiebezoek is geregeld contact geweest tussen de opleiding en de procescoördinator om zaken meer in detail op elkaar af te stemmen. De activiteiten zijn uitgevoerd zoals in de planning afgesproken is. De opleiding heeft de agenda voor het locatiebezoek goedgekeurd. Een conceptversie van de zelfevaluatie is doorgenomen op de punten van volledigheid en inzichtelijkheid.

De opleiding heeft een lijst met eindwerken van de afgestudeerden van de afgelopen twee studiejaar toegezonden. Daaruit heeft de procescoördinator vijftien eindwerken geselecteerd. De selectie was gebaseerd op de verdeling van cijfers die met de verdeling van de cijfers in de oorspronkelijk aangeboden lijst overeenkomt.

De voorzitter van het visitatiepanel en de procescoördinator hebben voorafgaande aan het locatiebezoek met elkaar gesproken. Daarbij is het profiel van de voorzitter van visitatiepanels doorgenomen. De voorzitter is over het profiel ingelicht en heeft zich dat profiel eigen gemaakt. Ook hebben de voorzitter en de procescoördinator over de aanpak van de visitatie gesproken. Zij zijn daarbij tot afspraken over de taakverdeling gekomen.

De voorzitter en de leden van het panel hebben tijdig voorafgaande aan het locatiebezoek de zelfevaluatie met de daarbij behorende bijlagen van de opleiding ontvangen. In de zelfevaluatie was een hoofdstuk van de studenten opgenomen. De expertleden binnen het panel hebben ook een aantal van de geselecteerde eindwerken toegezonden gekregen.

De procescoördinator heeft de panelleden benaderd om hen in te lichten over het proces van visitatie en hen uit te nodigen hun voorlopige bevindingen en de vragen die zij aan de vertegenwoordigers van de opleiding zouden willen stellen, te verzamelen en toe te sturen. De leden van het panel hebben dat gedaan. Voorafgaande aan het locatiebezoek heeft het panel een intern overleg gevoerd. Daarbij hebben de panelleden hun voorlopige bevindingen uitgewisseld, hun bevindingen over de eindwerken onderling gedeeld, de opgestelde vragen doorgenomen en aan de hand van de agenda het locatiebezoek voorbereid.

Het locatiebezoek aan de opleiding vond plaats op 14 december 2018. Het bezoek is verlopen conform de vooraf vastgestelde agenda. Het panel heeft op de dag van het locatiebezoek met alle geledingen van de opleiding kunnen spreken, zijnde de vertegenwoordigers van het Faculteitsbestuur, het management van de opleiding, leden van de examencommissie, docenten en examinatoren van eindwerken, studenten en alumni.

In het besloten overleg aan het einde van het locatiebezoek heeft het panel de bevindingen gewogen en de overwegingen opgesteld op basis van het informatiedossier, de bestudeerde eindwerken en de gevoerde gesprekken. Vervolgens is het oordeel over de verschillende standaarden en de opleiding als geheel opgesteld. Aan het einde van het locatiebezoek is dit oordeel op hoofdlijnen aan het management van de opleiding kenbaar gemaakt. Na deze terugkoppeling hebben vertegenwoordigers van de opleiding en het visitatiepanel een ontwikkelgesprek gevoerd, gericht op de mogelijke verdere ontwikkeling van de opleiding.

Na het locatiebezoek heeft de secretaris een conceptrapport van bevindingen, overwegingen en conclusies opgesteld. De leden van het panel hebben daarop hun commentaar gegeven. Nadat de secretaris deze opmerkingen had verwerkt, heeft hij het conceptrapport voor feitelijke onjuistheden aan de opleiding voorgelegd. Na verwerking hiervan is het definitieve rapport aan de vertegenwoordiger van het College van Bestuur van de instelling verzonden.

3. Gegevens over de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

Naam opleiding in Croho: B Communicatiewetenschap
Oriëntatie en niveau opleiding: Bachelor Wetenschappelijk Onderwijs
Aantal studiepunten: 180 EC
Afstudeerrichtingen: Geen
Locatie: Amsterdam
Variant: Voltijd
Taal: Nederlands
Registratienummer in Croho: 21PL-56615

Administratieve gegevens van de instelling

Naam instelling: Vrije Universiteit
Status instelling: Bekostigde instelling
Instellingstoets kwaliteitszorg: Voldaan

4. Bevindingen, overwegingen en beoordeling per standaard

4.1 Standaard 1: Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

De opleiding Bachelor Communicatiewetenschap is een opleiding van de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Vrije Universiteit. Het bestuur van de Faculteit met aan het hoofd de decaan is verantwoordelijk voor de organisatie en de kwaliteit van alle opleidingen daarbinnen. Het onderwijs wordt verzorgd door de docenten van de afdeling Communicatiewetenschap binnen de Faculteit. Het management van de opleiding bestaat uit de opleidingsdirecteur, de opleidingscoördinator en het hoofd van de afdeling. De opleidingsdirecteur is verantwoordelijk voor de inhoud van de opleiding. Het afdelingshoofd draagt zorg voor de inzet van de medewerkers van de afdeling binnen de opleiding. De opleidingscoördinator is belast met de operationele uitvoering van de opleiding waaronder de verdeling van het onderwijs onder de docenten. De opleidingscommissie, die bestaat uit een gelijk aantal docenten en studenten, adviseert het opleidingsmanagement over de kwaliteit van de opleiding. De Facultaire examencommissie ziet toe op de kwaliteit van de toetsing en examinering van de opleiding. Voor een aantal specifieke zaken betreffende de opleiding is een subcommissie van de examencommissie in het leven geroepen.

De doelstellingen van de opleiding zijn de studenten breed op te leiden in de communicatiewetenschap. De studenten worden opgeleid om een brede theoretische basiskennis van het vakgebied te verwerven en daarnaast kennis en vaardigheden op te bouwen in methoden en technieken van sociaalwetenschappelijk onderzoek. Het gaat bij dat laatste met name om kwantitatief onderzoek. Ook wordt de studenten geleerd om communicatie en communicatieprocessen en veranderingen daarin als gevolg van maatschappelijke en technologische ontwikkelingen te analyseren en te duiden. De opleiding richt zich op drie analytische perspectieven, te weten de publieke sfeer, de organisatorische sfeer en de private sfeer. De opleiding bestudeert communicatie in de context van toepassingsgebieden, te weten journalistiek, entertainment, interpersoonlijke communicatie, gezondheid, marketing, public relations en bedrijfscommunicatie. De opleiding kenmerkt zich door de nadruk op sociaal- en mediapsychologische processen, door de grote aandacht voor empirisch onderzoek en door in te gaan op de digitalisering van communicatie.

De doelstellingen van de opleiding stemmen overeen met het Domeinspecifiek Referentiekader Communicatiewetenschap. De gezamenlijke opleidingen Communicatiewetenschap in Nederland hebben dat referentiekader opgesteld. In het referentiekader zijn de plaats en de betekenis van de Communicatiewetenschap internationaal en in Nederland beschreven. Daarnaast zijn de gezamenlijke uitgangspunten van de opleidingen in Nederland aangeduid. Ook is het te bereiken eindniveau van de opleidingen voor zowel de bachelor als de master verwoord.

De studenten worden niet primair opgeleid voor de arbeidsmarkt maar eerder om hun studie te vervolgen op masterniveau. De afgestudeerden kunnen evenwel ook functies bekleden in het beroepenveld zoals die van junior communicatiemedewerker, junior onderzoeker of trainee.

De opleiding heeft de genoemde doelstellingen geoperationaliseerd in de beoogde leerresultaten. Samengevat, omvatten deze beoogde leerresultaten kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën van de communicatiewetenschap, van de methoden van onderzoek in dat domein en van het medialandschap en de ontwikkelingen daarin, kennis en vaardigheden om de theorieën en onderzoeksmethoden in dit domein toe te passen op maatschappelijke vraagstukken en eenvoudige wetenschappelijke vraagstukken, kennis om theoretische argumentatie en onderzoeksresultaten te duiden, besef van maatschappelijke en ethische aspecten op dit gebied, communicatieve vaardigheden, professionele vaardigheden en beperkt zelfstandig kunnen werken aan vraagstukken in dit domein.

Om het niveau van de bachelor van de beoogde leerresultaten aan te tonen heeft de opleiding een overzicht gemaakt van de relaties tussen de beoogde leerresultaten en de Dublin descriptoren voor het niveau van de bachelor.

Overwegingen

Het panel onderschrijft de doelstellingen van de opleiding en ziet deze als valide en relevant. Het panel waardeert het oogmerk van de opleiding om de studenten breed in de communicatiewetenschappen op te leiden en heeft waardering voor het onderzoekgerichte karakter van de opleiding en de aandacht voor sociaal- en mediapsychologische processen en de digitalisering van communicatie. Wel raadt het panel aan de drie analytische perspectieven niet langer als ordenend beginsel toe te passen, omdat deze weinig focus bieden en omdat deze in de huidige mediacontext steeds minder in een zuivere vorm voorkomen.

Het domeinspecifieke referentiekader Communicatiewetenschap dat de gezamenlijke opleidingen Communicatiewetenschap in Nederland hebben opgesteld, is in de ogen van het panel een overtuigende beschrijving van het domein en van het eindniveau voor de bacheloropleidingen en de masteropleidingen in dit domein. Het panel prijst het initiatief van de opleidingen in Nederland om tot dit kader te komen en het resultaat dat de opleidingen daarin hebben bereikt. Het panel stelt vast dat de opleiding met dit kader overeenstemt.

Het panel stelt vast dat de studenten met name worden opgeleid om hun studie op masterniveau in dit domein te vervolgen.

De beoogde leerresultaten van de opleiding zijn volgens het panel een gepaste operationalisering van de doelstellingen en zijn daarnaast duidelijk omschreven. De beoogde leerresultaten stemmen overeen met het niveau van de bachelor. Het panel bepleit om de beoogde leerresultaten die vermeld zijn onder leervaardigheden nader te expliciteren, mede om het verschil tussen het bachelor- en het masterniveau te duiden.

Beoordeling van de standaard

Op grond van de bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 1 Beoogde leerresultaten als voldoende.

4.2 Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Standaard 2. Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Het aantal instromende studenten in de opleiding is de afgelopen jaren gedaald van ongeveer 120 studenten in 2012 tot 66 studenten in 2017. De opleiding wenst de instroom te vergroten. Mede om die reden neemt de opleiding zich voor vanaf 2019 een internationale afstudeerrichting aan te bieden voor Nederlandse studenten die daarin geïnteresseerd zijn en voor buitenlandse studenten. De toelatingseisen tot de opleiding zijn een vwo-diploma. Ook studenten met een hbo-propedeuse diploma of een hbo-bachelordiploma worden toegelaten. Om de studenten een goed beeld van de opleiding te verschaffen, worden de laatste jaren matchingsdagen belegd. De aankomende studenten nemen deel aan een college, leggen een toets af en volgen een werkgroep.

De totale studielast van de opleiding is 180 EC en de nominale studieduur van de opleiding is drie jaar. De opleiding heeft een overzicht voorgelegd waaruit af te leiden is dat in het curriculum alle beoogde leerresultaten verantwoord zijn. De vakken zijn ingedeeld naar niveau, zijnde een inleidend niveau, verdiepend niveau en gevorderd niveau. Daarnaast is het curriculum gestructureerd aan de hand een viertal leerlijnen, zijnde de leerlijnen communicatiewetenschap, algemeen sociaalwetenschappelijke vorming, methoden en technieken van sociaalwetenschappelijk onderzoek en professionele vaardigheden. De bij de doelstellingen van de opleiding genoemde analyseperspectieven en toepassingsgebieden werken ook door in het curriculum. De leerlijn communicatiewetenschap (72 EC) is gewijd aan de theorie van het vakgebied. Daarbinnen worden ook vakken gegeven die zijn gericht op analyseperspectieven of toepassingsgebieden. De leerlijn algemeen sociaalwetenschappelijke vorming (24 EC) omvat onder meer vakken over wetenschapsfilosofie, wetenschapsgeschiedenis en ethiek. In enkele van de vakken kunnen de studenten kiezen voor verschillende thema's, zoals netwerken en macht, diversiteit en globalisering. Binnen de vakken in de leerlijn methoden en technieken van sociaalwetenschappelijk onderzoek (24 EC) worden zowel kwalitatieve als kwantitatieve methoden en technieken behandeld. De leerlijn professionele vaardigheden (30 EC) omvat academische en professionele vaardigheden, zoals schriftelijk en mondeling communiceren, samenwerken, organiseren en onderzoek doen. In het eerste jaar zijn de lintvakken *Bachelorwerkgroep 1 en 2* daarvoor bestemd. Daarnaast voeren de studenten in andere vakken opdrachten uit, vaak in kleine groepen, die ook deze vaardigheden aanspreken. Aan het einde van elk van de studiejaar wordt de studenten een vak geboden dat de integratie van de theorie van het vakgebied en de methoden en technieken van onderzoek tot doel heeft. In de eerste twee jaren gaat het telkens om één vak. In het derde jaar heeft de *Bachelorthesis* die functie. In het eerste semester van het derde jaar hebben de studenten 30 EC keuzeruimte, die ze kunnen besteden aan een stage, een minor of keuzevakken in Nederland of in het buitenland. Ongeveer 20 % van de studenten loopt stage. Nog eens 20 % volgt vakken in het buitenland. De opleiding spant zich in het curriculum actueel te houden. De recente invoering van het vak *Social media analytics* is daar een voorbeeld van.

Er zijn 48 docenten aan de opleiding verbonden. De meeste docenten zijn verbonden aan de afdeling Communicatiewetenschap. Ook docenten van andere afdelingen van de Faculteit verzorgen onderwijs in de opleiding. De meeste docenten zijn onderzoeker op hun vakgebied. Dat geldt voor ongeveer 70 % van de docenten van de afdeling Communicatiewetenschap. Het onderzoek waarborgt mede het academisch karakter van de opleiding. Ongeveer 88 % van de docenten is gepromoveerd. Het percentage docenten met een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) bedraagt 75 %. Een aantal van de docenten die geen BKO hebben, is promovendus. Daarnaast zijn docenten met het BKO-traject bezig. Acht docenten zijn in het

bezit van een SKO. De docenten spreken elkaar regelmatig over het onderwijs in het afdelingsoverleg maar ook in werkgroepen om specifieke aspecten van het onderwijs te optimaliseren. De docenten ervaren de werkdruk als hoog maar beheersbaar. De studenten zijn positief over de docenten en vinden hen ook gemakkelijk te benaderen.

Het didactisch concept van de opleiding beoogt het leerproces van studenten met uiteenlopende achtergrond te bevorderen. Onder de studenten zijn relatief veel eerste-generatiestudenten. In lijn met dit didactisch concept biedt de opleiding kleinschalige vormen van onderwijs en schept zij mogelijkheden voor een persoonlijke band tussen docenten en studenten. De student-docentratio in de opleiding is naar schatting 15/1. Het aantal contacturen per week is in het eerste jaar gemiddeld 14 uur per week en in de jaren daarna gemiddeld 12 uur per week. De werkvormen zijn hoorcolleges, werkgroepen, practica en privatissimum. De werkgroepen zijn kleinere groepen van ongeveer 25 studenten. Het privatissimum is een werkvorm met groepen van ongeveer vijf studenten. In de meeste vakken biedt de opleiding zowel hoorcolleges als werkgroepen aan. In de werkgroepen werken de studenten onder begeleiding van de docent aan praktijkcases, werkstukken, statistische oefeningen en presentaties. De opleiding zet digitale middelen in, ook om de voorbereiding van de studenten op de colleges te bevorderen. In de vakken Bachelorwerkgroep 1 en 2 in het eerste jaar zijn de groepen studenten steeds dezelfde en komen verspreid over de gehele looptijd van het eerste jaar bijeen. Dat heeft ook tot doel om de studenten een gevoel van saamhorigheid te geven. In elk van de drie studiejaar volgen de studenten het mentoraat. In het eerste jaar worden zij wegwijs gemaakt in de opleiding door zowel de student-mentor als de docent-mentor. In het tweede en derde jaar komen zij samen met de docent-mentor. Het mentoraat is een verplicht onderdeel van de opleiding en bestaat uit groepsbijeenkomsten, individuele gesprekken en door de studenten te ondernemen activiteiten. Het doel van het mentoraat is om studenten zich thuis te laten voelen bij de opleiding en hen te begeleiden bij het maken van keuzes in de studie en met hun loopbaanoriëntatie. De studenten kunnen zich ook wenden tot de studieadviseurs. Deze houden ook de studievoortgang bij en nodigen studenten uit voor een gesprek in het geval van studieovertraging. De studielast van het curriculum kan naar de mening van studenten en docenten wel enigszins verzwaard worden. De uitval uit de opleiding is ongeveer 20 % tot 25 %, hoofdzakelijk in het eerste jaar. Het rendement na drie jaar is ongeveer 53 % en het rendement na vier jaar is ongeveer 78 % (percentages van de studenten die in het tweede jaar opnieuw zijn ingeschreven).

Overwegingen

Het panel acht de toelatingseisen en de toelatingsprocedure voor de opleiding gepast. Evenals de opleiding zelf maakt het panel zich zorgen over de afnemende instroom van studenten. Het panel pleit ervoor onderzoek te doen naar de oorzaken daarvan.

Het panel is te spreken over het curriculum van de opleiding. De inhoud en het niveau van de vakken zijn naar behoren. De samenhang van het curriculum voldoet. De opleiding hanteert met de drie analyseperspectieven, de zeven toepassingsgebieden en de niveauaanduidingen voor de vakken behoorlijk wat structurerende beginselen in het curriculum, die voor een ingewikkeld geheel en ook voor enige onduidelijkheid zorgen. Het panel bepleit daarom voor een eenvoudiger en eenduidiger structurerend principe te kiezen.

Het panel prijst de grote betrokkenheid van de docenten bij de opleiding. De vakinhoudelijke, onderzoekmatige en didactische bekwaamheden van de docenten zijn beslist naar behoren. Het team kent een goede mix van meer ervaren en jongere docenten.

Het didactische concept van de opleiding stemt goed overeen met de opleiding en de studenten. Het panel waardeert de variatie aan werkvormen in de vakken en stelt vast dat deze goed overeenkomen met de inhoud van de vakken. Het panel vindt het verplichte mentoraat een goed initiatief om de banden tussen de docenten en studenten en onder de studenten onderling te creëren. Het aantal contacturen in de opleiding en de student-docentratio voldoen zeker. De opleiding biedt kleinschalig en intensief onderwijs aan. De rendementscijfers van de opleiding zijn adequaat.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 2 Onderwijsleeromgeving als voldoende.

4.3 Standaard 3: Toetsing

Standaard 3. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

De regels en richtlijnen voor toetsing en examinering van de opleiding sluiten aan op het toetsbeleid van de Faculteit der Sociale Wetenschappen en zijn neergelegd in de Onderwijs- en Examenregeling en in de Regels en Richtlijnen Examencommissie. Het toezicht op toetsing en examinering is in de handen van de facultaire examencommissie, die daarvoor terzijde wordt gestaan door de subcommissie voor deze opleiding.

De meeste vakken worden afgesloten met ten minste twee toetsen die samen het eindcijfer van het vak bepalen. Elk van deze toetsen heeft binnen de vakken een gewicht ter bepaling van het eindcijfer. De vormen van toetsing zijn onder andere schriftelijke tentamens, opdrachten, papers en mondelinge presentaties. De toetsvormen zijn afgestemd op de inhoud van de leerstof. Meerkeuzetoetsen worden in vakken altijd aangevuld met andere vormen van toetsen. Behalve de vakken Bachelorwerkgroep 1 en 2, Social media analytics en de Bachelorthesis hebben alle vakken een schriftelijk tentamen. Het aandeel van groepsopdrachten binnen een vak mag niet meer zijn dan 30 %, alhoewel dat geen formele eis is. Bij de beoordeling van groepsopdrachten wordt meestal de individuele bijdrage van studenten meegewogen.

De studenten sluiten de opleiding af met de Bachelorthesis. Voor de voorbereiding en het schrijven van de thesis is een handleiding beschikbaar. De thesis is gebaseerd op door de studenten uit te voeren empirisch onderzoek. De studenten worden thema's aangereikt waaruit zij kunnen kiezen. Het onderzoek voeren de studenten uit in kleine groepen van vier tot vijf studenten. Iedere student formuleert binnen het groepsonderzoek wel eigen hypothesen en voegt eigen variabelen toe aan de dataverzameling die in de groep tot stand komt. Als gevolg daarvan dienen zij ook tot een eigen, individuele thesis te komen. De beoordeling van de Bachelorthesis is in handen van de begeleider en de tweede examinerator. Het uiteindelijke cijfer dat voor de thesis tot stand komt, berust op een aantal deelcijfers. De studenten krijgen een deelcijfer voor de deelproducten theorie, methodologie, resultaten van het onderzoek en discussie en conclusie (samen 60 % van het eindcijfer), participatie en inbreng in het groepsproces (10 %) en het eindproduct (15 % door de begeleider en 15 % door de tweede examinerator). Bij de beoordeling maken de examineratoren gebruik van beoordelingsformulieren voor de verschillende onderdelen. De beide examineratoren dienen de thesis als ten minste voldoende te beoordelen. De deelcijfers van de deelproducten mogen onvoldoende zijn en kunnen gecompenseerd worden.

De opleiding en de examencommissie hebben maatregelen genomen om de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsing en examinering te waarborgen. Voor de opleiding als geheel is een toetsplan opgesteld. Het toetsplan toont de relaties tussen de beoogde leerresultaten van de opleiding, de leerlijnen in het curriculum, de leerdoelen van de vakken en de toetsvormen in de vakken. Daardoor is duidelijk gemaakt hoe studenten door het halen van de vakken de beoogde leerresultaten van de opleiding bereiken. Voor elk van de vakken is een cursusdossier samengesteld. In dat dossier zijn de relaties tussen de leerdoelen van het vak, de inhoud daarvan en de toetsing binnen het vak beschreven. De examineratoren worden door de examencommissie benoemd. Zij moeten over een BKO-diploma beschikken. De examineratoren leggen de toetsen voordat ze worden afgenomen voor aan collega-examinatoren. Voor elk van de toetsen maken de examineratoren toetsmatrijzen en antwoordmodellen of beoordelingsformulieren.

De studenten krijgen de beschikking over de cursushandleiding waarin de wijze van toetsing en de weging van het cijfer zijn uitgelegd. De examencommissie bestudeert periodiek het toetsplan en de cursusdossiers van de opleiding. De subcommissie bekijkt steekproefsgewijs de kwaliteit van toetsen en theses van de opleiding. De opleiding volgt het beleid inzake fraude en plagiaat van de Faculteit. Alle schriftelijke werkstukken en theses worden op plagiaat gecontroleerd.

Overwegingen

Het panel acht de visie en het beleid van de opleiding inzake toetsing en examinering naar behoren. Daarnaast is het panel te spreken over de positie van en het toezicht op toetsing en examinering door de examencommissie.

Het panel is positief over de verschillende toetsvormen die een behoorlijke variatie hebben en die overeenstemmen met de leerdoelen van de vakken. Het panel vindt dat de opleiding adequate maatregelen neemt om het effect van meeliften tegen te gaan.

De begeleiding en de beoordeling van de Bachelorthesis zijn voldoende. Wel beveelt het panel aan te komen tot een vorm van formatieve toetsing in plaats van de summatieve toetsing van de deelproducten. Ook raadt het panel aan de individuele inbreng, het eindproduct en het oordeel van de tweede examinerator zwaarder in het eindcijfer te laten meewegen. Ook vraagt het panel de mogelijkheid van compensatie van onvoldoende deelcijfers te beëindigen. Omdat de thesis deels een groepsproduct is, is het panel van mening dat de studenten in de thesis zouden moeten aangeven op welke punten zij mogelijkwijze hebben samengewerkt.

Het panel is positief over de maatregelen die de opleiding en de examencommissie genomen hebben om de kwaliteit van de toetsing en examinering te bewaken. Het panel heeft waardering voor het toetsplan van de opleiding maar vraagt zich wel af of het plan door zijn complexiteit gemakkelijk voor docenten te begrijpen is. Het panel bepleit om het toetsplan en de toetsmatrix te koppelen en het geheel transparanter te maken.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 3 Toetsing als voldoende.

4.4 Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4. De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

De studenten sluiten de opleiding af met de Bachelorthesis. Daarin moeten de studenten laten zien de beoogde leerresultaten van de opleiding bereikt te hebben. De studenten moeten in de thesis ook aantonen in staat te zijn een wetenschappelijk onderzoek individueel te voltooien. Het gemiddelde cijfer van de theses was in 2017/2018 afgerond 7,2. Het panel heeft de Bachelortheses van vijftien afgestudeerden van de opleiding bestudeerd.

De opleiding heeft een veldadviesraad ingesteld, die bestaat uit senior academici, alumni van de opleiding en vertegenwoordigers van het werkveld. De raad spreekt tweemaal per jaar met het opleidingsmanagement om de opleiding af te stemmen op ontwikkelingen in de beroepspraktijk. De toepassingsgebieden die in het curriculum van de opleiding worden behandeld, zijn belangrijk om het beroepsbeeld bij de studenten op te bouwen. In de opleiding geven gastdocenten uit het werkveld college waardoor de relatie met de beroepspraktijk ook wordt gelegd.

De afgestudeerden van de opleiding worden, mede afhankelijk van de invulling van de keuzeruimte in het curriculum, toegelaten tot masteropleidingen op het gebied van communicatiewetenschap, sociologie, bestuurskunde, antropologie, journalistiek en educatie van de Vrije Universiteit. Weinig afgestudeerden betreden de arbeidsmarkt.

Overwegingen

Het panel acht de Bachelortheses van voldoende niveau. Het panel vindt dat sommige cijfers iets aan de hoge kant zijn. Het panel had voor sommige van de theses een iets lager cijfer gegeven.

De opleiding heeft volgens het panel een aantal zinvolle stappen gezet om de studenten in contact te brengen met het werkveld en de ontwikkelingen daarin.

Het panel is van oordeel dat de afgestudeerden van de opleiding de beoogde leerresultaten van de opleiding hebben bereikt. Ook vindt het panel dat de opleiding de studenten naar behoren voorbereidt voor vervolgstudies op masterniveau binnen dit domein. Het panel bepleit om meer informatie te verzamelen over de vervolgstappen van afgestudeerden in de studie of in het werkveld, onder meer om de doorstroom naar de eigen masteropleiding beter in beeld te brengen.

Beoordeling van de standaard

Op grond van bovenstaande overwegingen beoordeelt het panel standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten als voldoende.

5. Overzicht van beoordelingen

Standaard	Beoordeling
Standaard 1. Beoogde leerresultaten	Voldoende
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoende
Standaard 3: Toetsing	Voldoende
Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten	Voldoende
Opleiding als geheel	Voldoende

6. Aanbevelingen

In dit rapport zijn enkele aanbevelingen aan de opleiding opgenomen. Deze aanbevelingen worden hieronder samenvattend opgesomd.

- De drie analytische perspectieven niet langer als ordenend beginsel voor de doelstellingen van de opleiding toepassen, omdat ze weinig focus bieden en omdat ze in de huidige mediacontext steeds minder in een zuivere vorm voorkomen.
- De beoogde leerresultaten die vermeld zijn onder leervaardigheden nader expliciteren, mede om het verschil tussen het bachelor- en het masterniveau te duiden
- Onderzoek doen naar de oorzaken van de afnemende instroom van studenten.
- Binnen het curriculum voor een eenvoudiger en eenduidiger structurerend principe kiezen.
- Bij de Bachelorthesis komen tot een vorm van formatieve toetsing in plaats van de summatieve toetsing van de deelproducten.
- Bij de Bachelorthesis de individuele inbreng, het eindproduct en het oordeel van de tweede examinerator zwaarder in het eindcijfer laten meewegen.
- Bij de Bachelorthesis de mogelijkheid van compensatie van onvoldoende deeltijfers beëindigen.
- De studenten in de thesis aan laten geven op welke punten zij met andere studenten hebben samengewerkt.
- Het toetsplan en de toetsmatrix koppelen en het geheel transparanter maken.
- Meer informatie verzamelen over de vervolgstappen van afgestudeerden in de studie of in het werkveld, onder meer om de doorstroom naar de eigen masteropleiding beter in beeld te brengen.